

14

Preuzimanje uloga u razgovoru

Cilj

Kada U (umesto N) preuzmu funkciju moderiranja razgovora, njima se ukazuje dodatna mogućnost treniranja kompetencija govora i slušanja. Istovremeno, to pospešuje njihovu autonomiju, socijalnu kompetenciju, kao i treniranje demokratskog ponašanja.

4–9. razr.

30–45 min.

Materijal:
Kartice s ulogama koje priprema N ili se prethodno pripremaju na časovima.

Tok:

- N objašnjava da podela jasnih uloga u razgovoru može doprineti kvalitetu diskusije. Zatim se razgovara o pojedinim ulogama i prave kartice s odgovarajućim zadacima (ukoliko N nije već pripremio/pripremila kartice; obrazac jedne kartice s ulogama vidi dole). Primeri uloga, tj. funkcija:
  - **Voditelj/voditeljka razgovora:**
pazi da se U ne udalje od teme, ima situaciju pod kontrolom, kao i glavnu odgovornost (zahtevna uloga).
  - **Zapisničar/zapisničarka:**
zapisuje moguće rezultate grupnih razgovora (zahtevno).
  - **Menadžer/menadžerka učešća u razgovoru:**
vodi računa o tome da svi dođu na red, odnosno, da pojedini U ne dominiraju razgovorom (zahtevno).
  - **Zaštitnik/zaštitnica pravila:**
pazi da se učesnici razgovora pridržavaju važnih pravila, npr.: „Samo jedno dete govori.“, ili „Nikome se ne podsmevamo.“ (srednja težina)
  - **Menadžer/menadžerka vremena:**
odgovoran/odgovorna za ostajanje u isplaniranom vremenskom okviru (lako).
- Uloge u razgovoru dodeljuju se u skladu sa sposobnostima U. Oni za to dobijaju po jednu karticu sa zapisanom ulogom i odgovarajućim zadatkom.
- Uloge se uvežbavaju uz jedan kratak, jednostavan razgovor.
- O razgovoru se kasnije razgovara putem odgovaranja na pitanja: šta je bilo uspešno?, šta još moramo popravljati?

Napomene:

- Uloge moraju biti prilagođene grupama i temi razgovora. Svaka uloga treba istinski da doprinese razgovoru u grupi. Recimo, uvesti ulogu menadžera/menadžerke glasnoće nema nikakvog smisla ako u grupi niko ne govori preglasno.
- Sve uloge su važne, ali su različito zahtevne. Na taj način svi U dobijaju priliku da aktivno doprinesu kvalitetu razgovora.

**Primer kartica
s ulogama za voditelja/
voditeljku razgovora:**

Voditelj/voditeljka	
1.	Ti započinješ razgovor. <i>„Cilj našeg današnjeg razgovora je...“</i>
2.	Ti postavljaš pitanje ili moliš učesnike da izraze svoje mišljenje. <i>„Šta je neophodno da bismo postigli cilj?“</i>
3.	Ti vodi računa o tome da sagovornici u razgovoru ne skrenu s teme. <i>„To sad nema veze s temom.“</i>
4.	Ti se uključuješ s pitanjem kada nešto nije dovoljno jasno. <i>„Kako to misliš“, „Možeš li bolje da objasniš?“</i>
5.	Ti završavaš razgovor! <i>„Danas smo se dogovorili da...“</i>
6.	Ti postavljaš poslednje pitanje o samom razgovoru: <i>„Šta je, po vašem mišljenju, bilo dobro u razgovoru? Šta bismo sledeći put mogli bolje uraditi?“</i>

15

Preuzimanje vođenja razgovora

Cilj

Ova vežba je nešto jednostavnija varijanta vežbe br. 14 i ima iste vaspitne ciljeve u vezi s razgovornom kulturom, demokratskim držanjem i slobodnim govorom. Ograničavanje na samo jednu ulogu (voditelj/voditeljka razgovora) omogućuje rad i s mlađim U (od 2. razreda) i kraće razgovore.

2–4. razr.

15–30 min.

Tok:

- Preduslov za ovu vežbu je ili to da je u nastavi upravo na redu neka tema o kojoj će se razgovarati (sa N, ili U samostalno), ili da je N pripremio/pripremila spisak sa mogućim temama za diskusiju, prilagođen uzrastima, tako da U mogu odabrati neku od tema.
- N objašnjava da želi da neko od U preuzme ulogu voditelja. Ko hoće da pokuša? O čemu se mora voditi računa kada smo u ulozi voditelja? (Osnovni faktori: pripremanje motivišućih pitanja i impulsa; vođenje računa o vremenskom okviru; pridržavanje prethodno uvedenih pravila razgovora.)
- Dete koje preuzima vođenje razgovora može kratko da se pripremi (5 min.) i da zapiše nekoliko motivišućih pitanja i impulsa za razgovor. N pri tom svakako mora da ga posavetuje.
- Dete počinje razgovor na taj način što na tablu zapisuje temu i ciljeve razgovora i priprema svoje beleške.
- Uz pomoć beležaka, U vodi razgovor.
- Na kraju se kratko razgovara o toku razgovora i iskustvima u ulozi voditelja.